

دهستنوئیژی پیغه مبهری خوا

سود و تایبه تمه ندی و چوئیستی و حوکمه کانی

م عدنان بارام

له روانگهی

قورئان و فهرموودهی (صحیح) هوه (بهشی یه که م)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ وَالَاهِ، أَمَّا بَعْدُ:

خوئنهری موسلمان ئەمە ی که له بهر دهستدایه دهسپیک و پيشه که به بو باسکردنی چوئیستی و هه ندیک له ئە حکامه کانی دهستنوئیژی پیغه مبهری خوا، بو ئە وهی موسلمانان که هه لدهستن به دهستنوئیژگرتن بزنان که ئە و په رستشه چ چاکه و تایمه تمه ندیه کی هه یه، که ئە وهش هۆکار و هانده ریکه بو ئە نجامدانی به باشتترین شیوه، و به پیی قورئانی پیروژ و سووننه ته کانی پیغه مبهری خو شه ویستمان، خستنه رووی بابه ته کانیش به کورتی و پوختی ده بیست، له گه ل متمانه کردنه سه ر به لگه کانی قورئانی پیروژ و فهرمووده

(صحیح) هکانی پیغه مبهری خوا، به بی ده مارگیپی بو هیچ بوچوون و مه زهه بیکی دیاری کراو .

وه پاشان به پشتیوانی خوای په روه ردگار ده ووتریست: دهستنوئیژ چه نده ها چاکه و تایبه تمه ندی هه یه، که ئە مانه ی خواره وه هه ندیکن له و چاکه و تایبه تمه ندیانه:

سوده کانی دهستنوئیژ:

سودی یه که م: تیروته سه لی

دهستنوئیژ چاکه کان چه ندجاره ده کاته وه:

(أبو هريرة) t له پیغه مبهری خوا وه

أه ده گیپیته وه که فهرموویه تی:

(ألا أدلكم على ما يحو الله به الخطايا،

[ویزید فی الحسنات]، ویرفع به

الدرجات؟"، قالوا بلى يا رسول الله! أ!

به كارهينانی تووشی نارپه حتى بيٽ، يان به هوی نارپه حتى دهستکه وتنی، وه به هوی زوری ههنگاو نانه وه له کاتی پویشتن بۆ مزگهوت، و چاوه پری کردنی نوپژ له دواي نوپژ له مال بيٽ يان له مزگهوت، به تاك بيٽ يان به کۆ، ئه وه يه خو به ستن له پیناوی خوا، ئه وه يه خو به ستن له پیناوی خوا، ئه وه يه خو به ستن له پیناوی خوا، ئه م دووباره کردنه وه ش بۆ گرنگی دانه به کرداره که .

سودی دووه م: تیروته سه لی
دهستنويز پله ی پروادار بهرز دهکاته وه:
 ههروه کو (أبو هريرة) t له فهرمووده ی پيشوه وه له پينغه مبهری خواوه لا گيرايه وه که فهرموويه تی:
 (ألا أدلکم علی ما یمحو الله به الخطايا، [ويزيد في الحسنات]، ...) (۲).

ئه وه مان باسکرد له ليکدانه وه ی واتای فهرمووده که له باسی پيشوودا که چاکه کانی پي زياده کات ، به و واتايه ی به

قال: 'إسباغ الوضوء على المكاره ، وكثرة الخطا إلى المساجد ، وانتظار الصلاة بعد الصلاة، فذلكم الرباط [فذلكم الرباط] (۱) .

واته: ئايا ئه وشته تان پيشان بدهم به هويه وه خواي پهروه ردگار تاوانه کان بسريته وه، ولييان خوش ده بيٽ؟ و چاکه کانی پي زياده کات، و به هويه وه پله و پايه ی به ههشتيان بهرز ده بيته وه، يان به وه ی که له دونيادا به چاکه باس ده کريت، و له دوا پویشدا پاداشت ده دريته وه، ووتيان به لي ئه ی پينغه مبهری خوا لا، ئه ویش فهرمووی: گرتنی دهستنويز به تير و ته سه لی که گرتنی به ته وای، کاملیتی به شيويه که شوشتنه که هه مو ئه ندامه کانی بگريته وه به ته وای، له گه ل هه مو ئه نارپه حتىه یی که تووشی ده بيٽ به هوی سه رما، يان هوکاريکی تر که به هوی

(۱) (واه مسلم في: صحيحه كتاب الطهارة ، باب فضل إسباغ الوضوء على المكاره ، برقم: ۲۵۰، والزيادة الأولى — أي ما بين المعقوفين — صححه العلامة الألباني في: صحيح الجامع برقم: ۲۶۱۷ عن أبي سعيد t، والزيادة الثانية صححه العلامة الألباني — أيضا — في: صحيح الجامع برقم: ۲۶۱۸ عن أبي هريرة t) .

(۲) (واه مسلم في: صحيحه، كتاب الطهارة ، باب فضل إسباغ الوضوء على المكاره ، برقم: ۲۵۰، وما بين المعقوفين صححه العلامة الألباني في: صحيح الجامع برقم: ۲۶۱۷ عن أبي سعيد t) .

واته: نوژی موسلمان له جماعه تدا بیست و پینج جار پاداشت و پلهی زیاتره له نوژی که له مالدا یان له بازاردا ئه نجامی ده دات، ئه وهش (واته: ئه پاداشت و چهند جار کردنه وهیه) له بهر ئه وهیه که ئه گهر یه کیک له ئیوه دهستنوژی بگریت، به شیوه یه کی تیر و تهسل، به واتایه که هه موو فهرز و سوننه تهکانی تیدا ئه نجام بدات، و پاشان بپروت بو مزگهوت، و هیچ مه بهستیکی جگه له نوژی نه بیست، هیچ ههنگاو یکنه نیت ئیلا خوی پهرهردگار به هویه وه پلهیه که بهرزی دهکاته وه، و تاوانیکی دهسپریته وه، تاکو دهپروته مزگهوت وه، وه ئه گهر پویشته مزگهوت وه ئه وا حیسابی نوژی بو دهگریت تاکو چاوه پوانی نوژی بیست، و پگری بیست له دهرجوون، وه دوا ی ئه وهش فریشتهکانی خوی میهره بان داوا ی لی خوش بوونی بو دهکن تاکو ئه و کاته ی که له وشوینه ده بیست که نوژی تیدا ئه نجام داوه، و ده لاین: خویه لی خوش به، خویه پهحمی پی بکه، خویه، خویه توبه ی لی وهرگره، تاکو ئه زیه تی که سی تیدا

هویه وه پله و پایه ی به هشتیان بهرز ده بیته وه، یان به وهی که له دنیا دا به چاکه باس دهگریت، و له دوا پویشدا پاداشت ده دریته وه، که ئه مهش شوینی مه بهسته له خالی دووه مدا .

ههروهها (أبو هريرة) t له پیغمبری خوا وه لا دهگریته وه که فهرموویه تی:

(صلاة الرجل^(۳)) في جماعة تزيد على صلاته في بيته و صلاته في سوقه خمساً وعشرين درجة وذلك أن أحدكم إذا توضأ فأحسن الوضوء ثم أتى المسجد لا يريد إلا الصلاة لم يخط خطوة إلا رفعه الله بها درجة وحط عنه بما خطيئة حتى يدخل المسجد فإذا دخل المسجد كان في صلاة ما كانت الصلاة تحبسه و تصلي الملائكة عليه ما دام في مجلسه الذي يصلي فيه ، يقولون: اللهم اغفر له، اللهم ارحمه، اللهم تب عليه، ما لم يؤذ فيه أو يحدث فيه^(۴) .

(۳) پيشهوا المناوی له و اتاكردی ئه م فهرمووده یه دا فهرموویه تی: نوژی پیاوان و نوژی ئافره تانیش دهگریته وه، چونکه شهرع ریگهشی به و داوه که به شداری نوژی جماعهت بیست .

(۴) (رواه البخاري ومسلم) .

تاوانه كانی دهرده چیت له لووتیه وه، وه
 نه گهر دهم و چاوی بشوات ئه وا
 تاوانه كانی له دهم و چاوییه وه دهرده چیت،
 تاكو نه و تاوانه ی كه له ژیر پیلوه كانی
 چاویدان، وه نه گهر دهسته كانی بشوات
 نه وا تاوانه كانی له دهستییه وه دهرده چیت
 تاكو نه وانه ی كه له ژیر نینۆكه كانی
 دهستین، وه نه گهر دهستی هیئا به
 سه ریدا نه وا تاوانه كان له سه ریه وه
 دهرده چن تاكو تاوانه كانی له گوئییه وه
 دهرده چیت، وه نه گهر قاچه كانی بشوات
 نه وا تاوانه كانی له قاقیه وه دهرده چیت
 تاكو نه وانه ی كه له ژیر نینۆكه كانی
 قاقین، پاشان پوشتنه كه ی بو مزگه وت،
 و نویره كه شی به زیاده بو ده نووسریت .
 وه له فه رمووده ی (أبو هريرة) دا t

هاتوو كه فه رموویه تی:

(... فغسل وجهه خرج من وجهه كل
 خطیئة نظر إليها بعینیه مع الماء أو مع آخر
 قطر الماء، ...، حتی یخرج نقیا من
 الذنوب)^(۶) .

نه دات، و ده ستویره كه ی تییدا به تال
 نه بیته وه .

سووی سی یه م: ده ستویره هوکاری سرینه وه ی تاوانه :

له (عبدالله الصناجی) ه وه t
 ده گپنه وه كه له پیغه مبه ری خواوه لا
 ده گپته وه :
 ﴿إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ : فَمَضْمَضَ
 خَرَجْتَ الْخَطَايَا مِنْ فِيهِ ، فَإِذَا اسْتَنْشَرَ
 خَرَجْتَ الْخَطَايَا مِنْ أَنْفِهِ ، فَإِذَا غَسَلَ وَجْهَهُ
 خَرَجْتَ الْخَطَايَا مِنْ وَجْهِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ
 تَحْتِ أَصْفَارِ عَيْنَيْهِ ، فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجْتَ
 الْخَطَايَا مِنْ يَدَيْهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَصْفَارِ
 يَدَيْهِ ، فَإِذَا مَسَحَ بِرَأْسِهِ خَرَجْتَ الْخَطَايَا مِنْ
 رَأْسِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ أَذْنَيْهِ ، فَإِذَا غَسَلَ
 رِجْلَيْهِ خَرَجْتَ الْخَطَايَا مِنْ رِجْلَيْهِ حَتَّى
 تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَصْفَارِ رِجْلَيْهِ ، ثُمَّ كَانَ مَشِيهِ
 إِلَى الْمَسْجِدِ وَصَلَاتِهِ لَهُ نَافِلَةٌ﴾^(۵) .

واته: نه گهر به نده ی برودار
 ده ستویره ی بشوات: نه وا له کاتی ئاو
 وهردانه ده مدا تاوانه كانی دهرده چیت له
 ده مییه وه، و له کاتی ئاو وهردانه لووتدا

(۶) (رواه مسلم، وصححه العلامة الألباني في صحيح
 الجامع، حديث رقم: ۵۸۰۴) .

(۵) (صححه العلامة الألباني في صحيح الجا مع، حديث
 رقم: ۴۴۹) .

سودی چواره م: به دستنویزهوه
خهوتن هوکاري داواي ليخوشبووني
فريشته کاني خواي په روهردگاره:
 له (عبدالله) ی کورې (عمر) هوه t
 ده گيرپته وه که پیغمبري خوا ل۱
 فهرموويه تی:

(من بات طاهرا، بات في شعاره^(۸))
 ملك فلم يستيقظ إلا قال الملك : اللهم
 اغفر لعبدك فلان، فإنه بات طاهرا^(۹) .

واته: هر که سيک به دستنویزهوه
 بخه ویت، فريشته يه کی له گهل دا، و له و
 پوښاکه ی که بهر جهسته ی ده که ویت

(۸) پيشه ووا (الناوي) له (فيض القدير شرح الجامع
 الصغير) دا فهرموويه تی: ("شعاره" بکسر الشين
 المعجمة ثوبه الذي يلي جسده)، نه و پوښاکه ی ده لکیت
 به له شيه وه .

(۹) (رواه ابن حبان في صحيحه، باب: ذکر استغفار الملك
 لبائت متطهرا عند استيقاظه ، برقم: ۱۰۵۷، وحسنه
 العلامة الألباني في : صحيح الترغيب والترهيب ، برقم:
 ۵۹۷، عن ابن عمر t ، وقال: (حسن لغیره)، و برقم:
 ۵۹۹، عن ابن عباس t وفي صحيح أبي داود ، برقم:
 ۵۹۷، عن ابن عمر t و برقم: ۵۹۹، عن ابن عباس t ،
 وفي صحيح الجامع الصغير ، برقم: ۷۳۸۳ بزيادة: "
 طهروا هذه الأجساد طهرکم الله فإنه ... " الحديث، عن
 ابن عمر t وحسنه الألباني في صحيح الجامع ، انظر
 حديث رقم: ۳۹۳۶ . وفي: (السلسلة الصحيحة، برقم:
 ۲۵۳۹) .

واته: وه که دهم و چاوی ده شوات
 هه موو تاوانه کانی دهم و چاوی که
 به چاوی ته ماشای کردون له گهل ئاوی
 دستنویزه که دا دهرده چیت، یان له گهل
 دوا دلوی ئاوه که دا، ..، تاکو به پاکی
 دهرده چیت له تاوانه کانی .

وه له فهرمووده ی (عمر) ی کورې
 (عبسة) دا t هاتووه فهرموويه تی:

(... فإن هو قام فصلى فحمد الله
 وأثنى عليه ومجده بالذي هو أهله وفرغ
 قلبه لله إلا انصرف من خطيبته كهيبته يوم
 ولدته أمه)^(۷) .

واته: وه نه گهر هه ستا و نوټزه که ی
 نه نجام دا، تیايدا شوکر و ستایشی خواي
 په روهردگار و ته مجیدی کرد، به و
 شیوه یه ی که نه و شایسته یه تی، و دلای
 ته نها بو خواي په روهردگار به تال کرد،
 نه ووا که له نوټزه که ی ده بیته وه هه روه کو
 نه و کاته ی ده بیت که له دایک بووه، واته
 بی تاوان ده بیت هه روه کو کاتی له دایک
 بوونی .

(۷) (رواه مسلم في صحيحه ، كتاب الطهارة ، باب خروج
 الخطايا مع ماء الوضوء ، برقم: ۲۴۴، وصححه العلامة
 الألباني في صحيح الجامع حديث رقم: ۴۵۰) .

پاشان ههستی دوو پرکات نوێژ بکات، به شیوهیه ک دل و بیرى له لا بیټ، ئیلا بههشتى بو خوی مسوگر کردوو، دهلیت: ووت: ئەمه چەند چاکه . پیاویک ووتی: ئەوهی پیش ئەمه چاکتر بوو، پووایم: بینیم بیژره که (عمر) ی کوری (خطاب) ه t ، پیم ووت: ئەوهی پیش ئەمه چی بوو ئەهی باوکی (حفص)؟ فهرموی: پیغه مبهری خوا لا پیشتر پیش ئەوهی تو بیټ فهرموی:

﴿لَا مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ ، فَيُحَسِّنُ الْوَضُوءَ ، ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَفْرُغُ مِنْ وَضُوئِهِ : أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، إِلَّا فَتَحَتْ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ لَهُ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ﴾ (۱۰).
واته: هیچ یه کیک نییه دهستنوێژ بشوات، و دهستنوێژه که شی به جوانی ئەنجام بدات، پاشان که له دهستنوێژه که ی دهبیته وه بلایت:

(۱۰) (رواه ابن حبان في صحيحه، باب: ذكر إيجاب

دخول الجنة لمن شهد لله بالوحدانية ولنبه U بالرسالة بعد فراغه من وضوئه ، برقم: ۱۰۵۶ ، وصححه العلامة الألباني في صحيح سنن أبي داود، برقم: ۹۰۶ .

دهبیټ، له هه مو ئەمدیو و ئەودیو کردن و هه ستانیکیدا، فریشته که داوی لیخو شبوونی بو دهکات، و دهلیت: ئەهی پهروهردگار له بهندهی فلانت خو شبه، چونکه به دهستنوێژه وه خهوتوه .

سوودی پینجههه: ئەوه که سهی

دوای دهستنوێژه که ی شایه تومان (أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأن محمدا عبده ورسوله) بهینیټ دهرواته بههشته وه:

له (عقبة) هی کوری (عمر) ه وه t ، فهرمویه تی: ئیمه له گه ل پیغه مبهری خوا دا لا خو مان خزمه تی خو مانمان ده کرد، و به نۆبه شوانکاره یمان ده کرد، شوانکاری وشتره کانمان، پوژیکیان نۆبه شوانیتی من بوو (فرحتها بعشي)، له و کاته دا گه شتمه پیغه مبهری خوا لا خه ریکی ووتار خویندنه وه بوو بو خه لک، بیستم ده یفه رموو:

(ما منكم من أحد يتوضأ فيحسن الوضوء ثم يقوم فيركع ركعتين ، يقبل عليهما بقلبه ووجهه، فقد أوجب).

واته: هیچ یه کیک نییه له ئیوه، دهستنوێژ بشوات به تیرو ته سه لی،

دهسنویژ یان به تیروته سه لی
دهسنویژ شوشتن نیوهی باوه په
ههروه کو (أبو مالك) ی (الأشعري) t له
پیغمبری خواوه لا دهگپریته وه که
فهرموویه تی:

(الطهور شرط الإيمان، ...) (۱۲).

یان دهگپریته وه که فهرموویه تی:

(إسباغ الوضوء شرط الإيمان، ...) (۱۳).

واته: دهسنویژ نیوهی باوه په، یان
دهسنویژی تیروته سه لی نیوهی باوه په .
چونکه ههروه کو پیشه وا (المنأوي)
خاوه ن په رتوکی (فیض القدير)
فهرموویه تی:

لأن الإيمان يطهر نجاسة الباطن ،
والطهور يطهر الظاهر (وه دهیداته پال
(ابن الأثير) له هه مان سه رچاوه دا، واته:
باوه په دهروون و ناوه وهی مؤقف پاک
دهکاته وه، دهسنویژیش دهروهی پاک
دهکاته وه .

(۱۲) رواه مسلم في صحيحه ، كتاب الطهارة ، باب فضل
الوضوء، برقم: ۲۲۳ .

(۱۳) (حجه العلامة الألباني في صحيح الجامع ، برقم:
۹۲۵) .

أشهد أن لا إله إلا الله ، وحده لا
شريك له، وأن محمدا عبده ورسوله)، ئیلا
له پوژی دوايیدا هه ره هشت ده رگا که ی
به هه شتی بؤ ده که نه وه، و له هه
کامه یه کیان بیه ویت ده پواته ژوره وه .

سودی شه شه م: دهسنویژ

تاوانه کانی رابردوو ده سریته وه، و
فه رزه که ش ده کات به سوننه ت، واته:
زیاده به سه ر فه رزه که وه:

له (أبو أمامة) هوه t، ئه ویش له
پیغمبری خواوه لا دهگپریته وه که
فهرموویه تی: (الوضوء يكفر ما قبله ، ثم
تصير الصلاة نافلة) (۱۱) .

واته: دهسنویژ تاوانه کانی رابردوو
ده سریته وه، ونویژه فه رزه که ش ده کات
به سوننه ت، واته: زیاده به سه ر
فه رزه که وه پاداشت ده دریته وه .

تایبته مندیه کانی

دهسنویژ:

تایبته نمدی یه که م:

دهسنویژ یان به تیروته سه لی دهسنویژ

شوشتن نیوهی باوه په:

(۱۱) (حجه العلامة الألباني في صحيح الجامع ، برقم:
۱۵۶، وفي صحيح الترغيب والترهيب، برقم: ۱۸۷) .

تایبه تمه ندى دووه م:

به رده وامی له سه ر دست به ده ستنو یژیه وه
نیشانه ی باوهره:

یه کیک له و کرده وانه ی که ناشکراکار
و نیشانه ی باوهره ی موسلمانان بییت،
به رده وام بوونیه تی له سه ر دست به
ده ستنو یژیه وه بوون، (أبو أمامة) ه،
و (عبادة) هی کورپی (الصامت) — رضي الله
عنهما — له پیغه مبهری خواوه لا
ده گپنه وه که فهرموویه تی: (...، ولن
يحافظ على الوضوء إلا مؤمن) (۱۴)،
هه روه ها (ثوبان)، و (ابن عمرو)، و (سلمة)
هی کورپی (الأكوع) یش ۵۰% هه مان
فهرمووده ده گپنه وه به گوی (...، ولا
يحافظ) (۱۵).

واته: به رده وامی ده ست به ده ستنو یژیه وه
بوون، نیشانه ی ته وای باوهره .

وه له م فهرمووده یه وه ئه وه مان بۆ
ناشکرا ده بییت که به رده وام ده ست
به ده ستنو یژ بوون سوننه ته، پی شه و

(۱۴) (رحه العلامة الألباني في صحيح الجامع ، برقم:
. (۹۵۳)

(۱۵) (رحه العلامة الألباني في صحيح الجامع ، برقم:
. (۹۵۲)

(الناوي) خاوه ن په رتوکی (فيض القدير)

فهرموویه تی: (وفيه ندب إدامة الوضوء) .

تایبه تمه ندى سى یه م:

تیروته سه لى ده ستنو یژ هوکارى
زیادکردنی پله کانی نو یژه:

پیغه مبهری خواوه لا ئاماژه ی بۆ
زۆر هوکار کردوه له هوکاره کانی
زیادبوونی پله ی نو یژ کردوه، وه ک:
تیروته سه ل کردنی کپنوش، و سوژده،
کرداره کانی تری نو یژ، ده ستنو یژیشی به
یه کیک له وه هوکارانه داناه، هه روه کو (أبو
سعيد) t ده فهرموویت، که پیغه مبهری
خواوه لا فهرموویه تی: (صلاة الرجل في
جماعة تزيد على صلاته وحده خمسا
وعشرين درجة فإذا صلاها بأرض فلاة ،
فأتم وضوءها، وركوعها، وسجودها؛
بلغت صلاته خمسين درجة) (۱۶) .

واته: نو یژى موسلمانان له
جه ماعت خیری بیست و پینج جار
زیاتره ده بییت له نو یژى که سیك به ته نها
نو یژ بکات، جا ئه گه ر ئه و نو یژه ی له
ده شتی کدا به جه ماعت ئه نجام بدات، به

(۱۶) (رحه العلامة الألباني في صحيح الجامع ، برقم:
. (۳۸۲۴)

ئەسپ، بە ھۆی تیروتهسلی
 دەستنوژیژدە کانتانەو، بۆیە ھەر یەکیک لە
 ئیوہ توانی زیاد و درێژتریان بکاتەوہ با
 ئەنجامی بدات .

کە دەفەر مویت: " من إسباغ
 الوضوء "، ئەوہ دەگەییە نیت ئەم سیما و
 شیوہیە تایبەتە بەو کەسانە ی کە لە
 دنیادا دەستنوژیژ دەشۆن، نەک ھەموو
 ئوممەتە کە ی وابن .

وہ لە (حذیفة) ھوہ t دەگێرێنەوہ
 کە فەر مویەتی: پیغمبری خوا لا
 فەر مویەتی: (... تردون عَلَيَّ — أي علی
 الحوض — غُرًّا محجلین من آثار الوضوء ،
 لیست لأحد غیر کم) (۱۸) .

واتە: ئیوہ دینە لام لەسەر ھەوزی
 کەوسەر بە ناوچا و پوومەت و دەست و
 قاچ سپی تێیەوہ، بە ھۆی کاریگەری
 دەستنوژیژ بەسەر ئەندامە کانتانەوہ، وە

(۱۸) (واہ مسلم فی: صحیحہ، کتاب الطہارۃ، باب
 استحباب إطالۃ الغرۃ و التحجیل فی الوضوء، برقم: ۲۴۸،
 و عن أبي هريرة t، برقم: ۲۴۷، وما بین المعقوفین:
 صححہ العلامة الألبانی فی: صحیح الجامع، برقم: ۲۰۵۹،
 و برقم: ۲۰۵۸، عنہ أيضا) .

شیوہیە ک دەستنوژیژ، و کړنووش، و
 سوژدەکانی تیروتهسەل بن، ئەو
 خێرە کە ی پەنجا جار دەبیتهوہ .

تایبەتە نەدی چوارەم:
شوینەواری دەستنوژیژ بە روومەتی
ئوممەتی ئیسلامەوہ دیارە لە پۆژی
دوایدا:

(بو هريرة) t لە پیغمبری
 خواوہ لا دەگێریتەوہ کە فەر مویەتی:
 أنتم الغر المحجلون يوم القيامة من
 إسباغ الوضوء، فمن استطاع منكم
 فليطل غرته وتحجيله . (۱۷) .

واتە: ئیوہ ناوچاوان و پوومەت و
 دەست و قاچ سپین، لە پۆژی دوایدا، بە
 شیوہی ناوچاوان و دەست و قاچەکانی

(۱۷) (رواه البخاري في صحيحه، كتاب الوضوء، باب
 فضل الوضوء والغر المحجلون من آثار الوضوء، برقم:
 ۱۳۶، و مسلم في صحيحه، كتاب الطهارة، باب استحباب
 إطالة الغرة والتحجيل في الوضوء، برقم: ۲۴۶) .

بیرخستنهوہیە ک: پێشەوا (الناوي) خاوەن پەرتۆکی
 (فیض القدير) فەر مویەتی: (ونقل ابن تيمية وابن القيم
 وابن جماعة عن جمع من الحفاظ أن قوله: " فمن استطاع
 إلى آخره زيادة مدرجة من كلام أبي هريرة t، وقال
 ابن حجر: لم أر هذه الجملة في رواية أحد ممن روى الحديث
 من الصحابة وهم عشرة ولا ممن رواه عن أبي هريرة t
 غير زيادة نعيم هذه) .

واته: خشل و گوههري برودار له
دوا پوژدا تاكو نهو شوينهيه كه ناوي
دهستنويزي پيده گات .

تايه تهمه ندى شه شه م:
دهستنويز هوكاري كردنه وهى گريكاني
شه يتانه:

(أبو هريرة) t له پيغه مبهري
خواوه لا ده گيرپيته وه كه فهرموويه تي:
يعقلد الشيطان على قافية رأس
أحدكم إذا هو نام — ثلاث عقد ،
يضرب مكان كل عقدة : عليك ليل طويل
فارقدين استيقظ فذكر الله انحلت عقدة ،
فإن توضأ انحلت عقدة ، فإن صلى انحلت

الذهب والفضة المكمل بالدر والياقوت ... (من المؤمن)
يوم القيامة، قال الحسن: الحلبي في الجنة على الرجال أحسن
منه على النساء، ... (حيث يبلغ الوضوء) بفتح الواو ماؤه .
قال أبو عبيد: الحلبي هنا التحجيل لأنه العلامة الفارقة بين
هذه الأمة وغيرها اهـ .

وحزم به الزمخشري فقال: أراد التحجيل يوم القيامة من أثر
الوضوء وقد استدلل بالخبر على ندب التحجيل وزعم ابن
القيم أنه لا يدل لأن الحلبي إنما تكون في الساعد والمعصم لا
في العضد والكف في حيز المنع لأن كل ما في الجنة مخالف
لما في الدنيا من صنعة العباد كما في خبر ليس في الدنيا شيء
مما في الجنة إلا الأسماء .

نهو هوش بو هيچ كه سيك نيهه جگه له
ئيوه نه بيت .

تايه تهمه ندى پينجه م: **خشل**
و گوههري برودار له دوا پوژدا تاكو نهو
شوينهيه كه ناوي دهستنويزي پيده گات:

(أبو حازم) ده گيرپيته: پوژتيكيان له
پشته وهى (أبو هريرة) t وهستابووم،
نهو ویش خهريكي دهستنويزگرتن بوو بو
نويز، و ناگاي له من نه بوو، بينيم له كاتي
دهست شووشتنه كانيدا نه وهنده درييزي
ده كاتوه تاكو ده گاته بن ههنگلي (بن
باله كاني)، منيش پيم ووت: نهى
(أبو هريرة) نه م دهستنويزه چييه
دهيشويت؟! نه ویش فهرمووي: نه وه كاني
(فروخ) ئيوه ليهرن !!! نه گهر
بمزانيايه ئيوه ليهرن نه م دهستنويزه م

نه ده گرت، بيستومه له هاوه له كه مه وه
بيستومه لا فهرموويه تي:
(تَبْلُغُ الْحَلِيَّةُ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ
الْوَضُوءُ) (١٩) .

(١٩) رواه مسلم في صحيح، كتاب الطهارة، باب تبالغ
الحلية حيث يبلغ الوضوء، برقم: ٢٥٠، وصححه الألباني
في صحيح الجامع، برقم: ٢٩١١ .

پيشه وا (الناوي) خاوهن په رتوكي (فيض القدير)
فهرموويه تي: (تبلغ الحلية) بكسر الحاء أي التحلي بأساور

کار دهکاته سهر خه والو بوون و هه لئه سانی
ئه و که سهی که خه وتوو، هه روه کو چؤن
جادو کاریگری ده بیئت .

﴿ وَقِيلَ: يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ فِعْلًا يَفْعَلُهُ
كَفِعْلِ النَّفَّاتَاتِ فِي الْعُقَدِ .

وه وتراوه: له وانیه کرداریک بیئت
ئه نجامی بدات، وه کو کرداری ئه و جادوبازانه
بیئت که فو ده که نه گریکانه وه به مه بهستی
جادو کردن .

﴿ وَيَأْهُوَ مِنْ عَقْدِ الْقَلْبِ وَتَصْمِيمِهِ ،
فَكَأَنَّهُ يُوسِسُ فِي نَفْسِهِ وَيُحَدِّثُهُ بِأَنَّ عَلَيْكَ لَيْلًا
طَوِيلًا فَتَأَخَّرَ عَنِ الْقِيَامِ .

وه وتراوه: بریتیه له گری و عه زیمه تی
دل و برپاره کانی، هه روه کو چؤن بلایت
وه سوه سهی ده خاته ده روونیه وه، و پیئی
ده لیت: شه ویکی دریژت له پیشه جاری زوه
بو هه ستان بو شه و نوژت دوایخه .

﴿ وَقِيلَ: هُوَ مَجَازٌ، كُنِيَ لَهُ عَنْ تَثْبِيْطِ
الشَّيْطَانِ عَنِ قِيَامِ اللَّيْلِ (۲۱) .

وه وتراوه: به کارهینانی ئه و ووشه یه له
بابی مه جازه وه یه، مه بهستیش لیئی ئه و یه

عقده کلها فصیح نشیطا طیب النفس ، و إلا
أصبح خبيث النفس كسلان (۲۰) .

پیشه و (النروي) - به ره حمهت بیئت - له
واژه کردنی واتای ووشه ی (العقود) دا
ده فه رموویت: ((زانایان بوچوونی جیواو زیان
هه یه له واژه کردنی ووشه ی (العقد)،
هه ندیکیان ده لین:

﴿ هُوَ عَقْدٌ حَقِيقِيٌّ ، بِمَعْنَى عَقْدِ السَّحْرِ
لِلْإِنْسَانِ وَمَنْعُهُ مِنَ الْقِيَامِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى :
﴿ مِنْ شَرِّ النَّفَّاتَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴾ [الفلق: ۴] ، فَعَلَى
هَذَا هُوَ قَوْلٌ يَقُولُهُ يُؤَثَّرُ فِي تَثْبِيْطِ النَّائِمِ كَتَأْثِيرِ
السَّحْرِ .

واته: گریدانیکی حه قیقیه، به واتای ئه و
گریدانانه ی که له جادودا ئه نجام ده درین بو
مروفت، که ده بیته هوی ئه وه ی نه توانیت
هه ستیت بو شه و نوژت که ی، خوی
په روه دگار فه رموو یه تی:

﴿ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاتَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴾ .

واته: وه په نات پیده گرم له خراپه ی
ئه و جادوبازانه ی که فوو ده که نه گریکانه وه
به مه بهستی جادوو کردنه وه، بو یه له سه ر ئه م
ووته یه و اتاکه ی: ووته یه که شه یتان ده یلیت

(۲۰) (البخاري ومسلم، وصححه العلامة الألباني في
صحيح الجامع، برقم: ۸۱۰۷) .

(۲۱) (شرح النووي على مسلم: ج ۳ / ص ۱۲۷) .

نوژی نیوه پۆ ئە نجام دەدریټ به مه بهستی
دواخستنی نوێزه که له بهر گه رمی نیوه پۆ ئە مه
وه کو نمونه یه ک، به تایبهت لیکدانه وهی
پیشه وه بوخاریش ئاوا فرموده که لیک
دهداته وه که مه بهست به فرموده که نوێزه
فرزه کانه) (۲۳) .

که واته واتای فرموده که بهم شیوهیه

دهبیټ: شهیتان سی گری له پشته سه ری هه ر
یه کیک له ئیوه ده دات - ئە گه ر خه وتبیټ - و
ده دات له شوینی هه موو گریه ک و ده لیت:
شه ویکی دریژت له پیشه بخه وه، به لام ئە گه ر
له خه وه ستاو زیکی خوی کرد ئە وه
گریه کیان ده کریته وه، وه ئە گه ر ده ست نوژی
شوشت ئە وه گریه کی تر ده کریته وه، وه
ئە گه ر نوژی بکات ئە وه هه موو گریکانی
ده کرینه وه، وه به گه رم گوپیه ک و ده روونیکی
ئارامه وه پۆژ ده کاته وه، ئە گه ر نا به
ده روونیکی پیس و لاوازه وه و بی توانا وه پۆژ
ده کاته وه .

وَأَخِرُ حَتَّىٰ نَأْتِيَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

بیټه هوی ئە وهی که نه توانیټ هه ستیټ بۆ
شه و نوێزه که ی .

وه پیشه وه (ابن حجر العسقلانی) ییش له
واژه کردنی ووشی (یضرب) دا فرموویه تی:
(يَضْرِبُ) واته: به دهسته کانی ده دات له سه ر
شوینی گریکان، بۆ دلیا بوون و
پته وکردنیان، له گه ل ووتنی ئە و بره گه یه ی که
له فرموده که دا هاتوه، وه ووتراوه: واتای
(يَضْرِبُ) بریتیه له: نه هیشتنی هه ست له
که سی خه وتوو بۆ ئە وهی هه لته ستی، هه مان
مه بهسته ئە و ئایه ته ی که خوی په روه دگار
تییدا فرموویه تی: ﴿فَضْرِبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ﴾ .

واته: بی هه ستمان کردن له وهی که
ده نگه بروتا گویانه وه، وهه ستن له
خه وه که یان) (۲۲) .

وه سوو دیک باس ده کات له لیکدانه وهی
فرموده که دا، و ده فرموویټ: (پووکه شی
ئە و ووته یه ی که ده لیت: ﴿لَيْلٍ﴾ ئە و
ده گه یه نیټ که خه وتنه که تایبه ته به خه وی
شه وه وه، ئە وه ش وایه، به لام دوو ریش نییه
وه کو ئە و ووته یه له خه وی پۆژیشدا
به کار بهی نریټ، وه کو ئە و خه وهی که له پیش

(۲۳) (فتح الباری لابن حجر: ج ۴ / ص ۱۲۷) .

(۲۲) (فتح الباری لابن حجر: ج ۴ / ص ۱۲۷) .